

mevzu

sosyal bilimler dergisi | journal of social sciences

e-ISSN 2667-8772

mevzu, Eylül/September 2022, s. 8: 43-69

**Kutsallık ve Heretiklik Arasında Bağımsız Mistik Kadınlar:
Begüneler**
Independent Mystical Women Between Sacredness and Heresy:
The Beguines

Halil TEMİZTÜRK

Dr. Öğr. Üyesi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
Assist. Prof. Tekirdağ Namık Kemal University
htemizturk@nku.edu.tr

ORCID: 0000-0002-4564-5561

DOI: 10.56720/mevzu.1118404

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Date Received: 18 Mayıs / May 2022

Kabul Tarihi / Date Accepted: 15 Haziran / June 2022

Yayın Tarihi / Date Published: 15 Eylül / September 2022

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Eylül / September 2022

Atıf / Citation: TEMİZTÜRK, H. (2022). Kutsallık ve Heretiklik Arasında Bağımsız Mistik Kadınlar: Begüneler. *Mevzu: Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (Eylül 2022): 43-69.
DOI: 10.56720/mevzu.1118404

İntihal: Bu makale, İThenticate yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

Plagiarism: This article has been scanned by iThenticate. No plagiarism detected.

web: <http://dergipark.gov.tr/mevzu> | <mailto:mevusbd@gmail.com>

Copyright © CC BY-NC-ND 4.0

Öz

Kadınların Hıristiyanlık içerisindeki konumları geçmişten beri tartışmalı olmuştur. Erken dönemde kadınların dinî hayatta etkin olduklarına ilişkin çok sayıda örnek olmasına rağmen daha sonraki süreçte kilise hiyerarşisinden dışlandıkları bilinmektedir. Fakat kurumsal Hıristiyanlığın aksine, kadınlar mistik Hıristiyanlıkta daha çok öne çıkmış, vizyonları ve sıra dışı tecrübeleriyle topluma tesir etmişlerdir. Orta Çağ'da dikkat çeken mistik kadın hareketlerinden biri de Kilise'den bağımsız laik mistik kadınlardan oluşan Beguinelerdir. 12. Yüzyılda Aşağı Ülkeler olarak bilinen bugünkü Belçika, Hollanda, Lüksemburg ile Almanya'nın doğusu ve Fransa'nın kuzeyindeki bölgelerde ortaya çıkmışlardır. Bir taraftan mistik kadınlar olarak toplumda saygı görmüş, diğer taraftan bağımsız laik mistikler oldukları için kilise otoritesince dikkatlice takip edilmişlerdir. Makalede Beguinelerin ortaya çıkmasındaki tarihsel koşullar ve sosyal dinamikler ele alınmaktadır. Ayrıca onların yaşam tarzları, diğer mistik gruplardan farkları ve Kilise tarafından nasıl karşılandıkları değerlendirilmiştir. Makale Hıristiyan mistik geleneği ile beraber Kilise, mistikler ve kadınlar arasındaki ilişkileri ele almaktadır, bu bakımdan çalışmanın farklı alanlardaki araştırmacılara katkı sağlaması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dinler Tarihi, Hıristiyanlık, Mistisizm, Kadın, Beguineler.

Abstract

The position of women in Christianity has been controversial from the early period. Although there were many examples of women's activities in religious life during that period, women were excluded from the church hierarchy in the later period. However, unlike institutional Christianity, women were more prominent in mystical Christianity, and they influenced society with some their visions and extraordinary experiences. One of the mystical women's movements that attracted attention in the Middle Ages is the Beguines consisting of independent mystic, secular women. They appeared for the first time in the 12th century in the Low Countries, consisting of a region comprising modern-day Belgium, Netherlands, Luxembourg and also parts of eastern Germany and northern France. On the one hand, they were respected in society as mystical women, and on the other hand, they were kept in view

by the Church as they were independent secular mystics. The article deals with the historical conditions and social dynamics in the emergence of the Beguines. It also evaluated the mystical lifestyle of the Beguines, their differences from other mystical groups, and how they are perceived by the Church. It is aimed that the article will contribute to the researches in different fields, in terms of shedding light on the history of Christian mysticism and the relations between the Church, mystics and women.

Keywords: History of Religions, Christianity, Mysticism, Women, Beguines.

Giriş

Hıristiyanlık, erken dönemde bir Yahudi cemaati olarak yayılma göstermiş ancak, tarihsel süreçte yönünü Yahudiliğin şeriata dayalı din anlayışından ruhani bir din anlayışına doğru çevirmiştir. Hıristiyan mistik din anlayışı, kurtuluşun içsel bir aydınlanma ile mümkün olacağı düşüncesi etrafındaki fikir ve pratiklere yoğunlaşmıştır. Bu doğrultuda Hz. İsa'nın çölde yaşadığı tecrübeler, zorluklarla geçen yaşamı ve acı çekerek insanların günahlarına kefarete olduğuna dair inanç, mistik Hıristiyanların din anlayışlarındaki güçlü referanslar olarak kabul görmüştür (Buckham, 2017, s. 151). Ayrıca havarilerin yaşadığı tecrübeler, azizlerin yaşam öyküleri (hagiografi) ve μάρτυς (martyr) denilen şehitlerin (martyr) hikayeleri mistik din anlayışının güçlenmesine sebep olmuştur.

4. yüzyıl ile beraber asketik münzeviler ve kurumsal bir yapı kazanan manastır hayatı ile beraber mistik yaşam modellerini tercih edenler çoğalmıştır. Orta Çağ'a gelindiğinde mistisizm temelli manastır ekolleri çeşitlenmiş, azizlik mertebesi öne çıkmış ve mistisizm içerikli eserlerin sayısı artmıştır. *Vita apostolica* adı verilen havariler döneminin sade yaşantısına dönerek kurtuluşun sağlanacağına ilişkin idealler etrafında şekillenen mistisizmin, İsa Mesih'in tebliğ ettiği din anlayışına en uygun yaşam olduğu biçimi olduğu düşüncesi bu dönemde iyice kuvvet bulmuştur. Mistik Hıristiyanlık böylece kurumsal Hıristiyanlığa paralel bir şekilde canlı kalmıştır. Dolayısıyla Hz. İsa sonrasında Pavlus'un etkisiyle daha çok ruhsal kurtuluşa odaklanan din anlayışı ve ilk dönemden itibaren şekillenmeye başlayan psiko- sosyal ortamın Hıristiyan mistisizmi için gerekli ön koşulları oluşturduğunu yani özü itiba-

riyle zaten mistik kodlara sahip olan Hıristiyanlık için tarihsel süreç içerisinde gelişen mistisizm odaklı toplumsal bilincin ve yaşam modelinin ciddi tesirleri olduğunu söylemek mümkündür.

Her ne kadar mistisizm Hıristiyanlığın asli bir unsuru olarak kabul görmüş olsa da, tarihsel süreçte Katolik Kilisesinin merkezinde olduğu kurumsal otoriteyle karşı karşıya geldiği örnekler de olmuştur. Hıristiyan mistiklerin çoğu, tarih boyunca Kilise¹ temelli kurumsal Hıristiyanlığın çizgisinde hareket etmiş, ancak bazı mistiklerin yaşam tarzları ve düşünceleri kiliseye muhalif bir yapı oluşturmaya başlamıştır. Bu tartışmalar genellikle mistiklerin dinî faaliyetlerinin otorite ile çatışıp çatışmadığı üzerinde yoğunlaşmış, gelişen ve güçlenen bu mistik ideallerin Kiliseye karşı alternatif bir güç olmasının önüne geçmek için dinî, ilmî ve hukuki tedbirler alınmıştır.

Mistikler ve Kilise arasındaki tartışma mevzularından biri de, mistik kadınların konumlarıdır. Problem, Kilise hiyerarşisinde yer verilmeyen kadınların mistik alanda daha öne çıkmaları üzerine yoğunlaşmaktadır. Orta Çağ'ın erken dönemlerinden itibaren manastırlarda eğitim imkânı bulan, el yazmalarını yazma ve çoğaltma gibi ilmî faaliyetlere katılan, vaaz ve vizyonlarıyla çevrelerinde birer danışman olarak kabul edilen mistik kadınlar dikkat çekmeye başlamış, ayrıca kırsal kesimin dindarlığında önemli katkıları olan rahibe ve azizelerin mistik yaşantıları toplumda önemli bir yer edinmiştir. Diğer taraftan manastırlardaki magistra², başrahibe ve diğer soylu rahibelerin, hem laik hem de dinî çevrelerde öne çıktıkları görülmüştür. Mistik kadınların vaaz vermeleri ve Latince'nin aksine kendi yerel dillerinde eserler yazmaları Kilisenin yakın takibi için farklı gerekçeler olmuştur. Dolayısıyla mistik kadınla-

¹ Çalışma boyunca büyük 'K' harfiyle ifade edilen Kilise kavramıyla Roma Katolik Kilisesi; küçük 'k' ile yazılan kilise ile genel anlamda kilise otoritesi kast edilmektedir.

² Genellikle manastıra yeni katılanlara rehberlik eden, manastır kurallarını ve okuma-yazma yeteneklerini geliştiren öğretmenlerdir. Roma İmparatorluğunda hukuki işleri yöneten sivil yetkililere verilen "magistrus" kökeninden gelen kelime, zamanla rahibelerin öğretmenlerine hitap şekli olmuştur. "Domina magistra" veya "mistress" şeklinde de ifade edilmektedir. Bk. (Ranft, 2003, s. 25). Ayrıca Papa 23. John'un (Giuseppe Roncalli) yayınlamış olduğu bir mektubun (Mater et Magistra/Anne ve Öğretmen) ismi olmuştur. Bk. (Pope XXII. John, 1961).

rın artan bu etkinlikleri doğal olarak Kilise tarafından dindar kadının yeri ve sınırları hususunda tartışmalar meydana getirmiştir.

Mistikler ve kadınların Kilise ile karşı karşıya kaldığı örneklerden biri de makalede ele alınacak olan bağımsız mistik kadınlar hareketi Beguinelerdir. Çalışmada Beguinelerin ortaya çıkış sebepleri, yaşam tarzları, toplumsal etkileri ve Kilise ile olan ihtilafları ele alınmaktadır. Ülkemizde Beguinelere yönelik akademik bir çalışma olmaması nedeniyle³ makalenin alana katkı sağlama-sı beklenmektedir. Literatür değerlendirmesi çerçevesinde Beguinelere yönelik Batı'da yapılan akademik çalışmalar metodolojik bir bakış açısıyla irdelenmiştir. Çünkü bu çalışmaların bir kısmı feminist bir bakış açısıyla Beguinelerin Kilise karşıtı kadın hareketi olarak (proto-feminizm) tanımlanmalarına, diğer bir kısmı da Kilise karşıtı öncü Protestanlar (pre-Protestanlar) olarak öne çıkarılmalarına odaklanmaktadır. Bu akademik çalışmaların indirgemeci perspektiflerinden ziyade, Beguinelerin mistik din anlayışları, Hıristiyanlık içerisindeki yerleri, Kiliseden bağımsız bir dinî hareketin nasıl algılandığı ve neden günümüzde tekrar gündem oluşturdukları üzerine durulmaktadır. Dolayısıyla çalışmanın yöntemi hem tarihsel dikey bir araştırma, hem de onların yaşadığı dönemdeki toplumsal etkilerine yönelik yatay bir değerlendirme şeklinde belirlenmiştir. Çalışmada Beguinelerin ortaya çıktıkları 12. yüzyıl ile 15. yüzyıl arasındaki zaman dilimi esas alınmış, bununla birlikte günümüzde tekrar canlandırılmalarına yönelik örneklerle de yer verilmiştir.

1. Hıristiyan Mistik Kadınlar Geleneği ve Beguineler

Hıristiyanlık tarihinde kadınların mensubu olduğu mistik hareketler Beguineler ile başlamamıştır. Erken dönemlerden itibaren mistik kadınlar hem bireysel asketik yaşamlarıyla hem de manastır çatısı altındaki etkileriyle toplumda yer edinmişlerdir.⁴ Beguineler gibi birtakım hayır işleri veya topluma yönelik sosyal hizmetler üstlenen kadın mistikler dikkat çekmektedir. Örneğin kadim bir gelenek olan ve hasta bakımı, yolcu ve yardıma muhtaç kişilere

³ Doğrudan Beguineler ve Kilise arasındaki çalışmaları içermese de, Meister Eckhart ve Beguineler arasındaki bağlantılara temas eden bir makale bulunmaktadır. Bk. (Kahveci, 2014).

⁴ Ayrıntılı bilgi için bk. (M. Smith, 2017); (Brunn & Burgard, 1998).

hizmet eden mistik hemşireler hareketi Hospital Orders⁵, Kilise tarafından heretiklikle suçlanan Humiliati⁶, Premonstratensianlar ve daha sonraki dönemde ortaya çıkan Devotio Moderna gibi hareketlerde kadınlar bulunmaktaydı (McDonnell, 2002, s. 204). Ayrıca Orta Çağ'da havariler dönemi sadeliğini esas alan Dominiken, Sistersiyen, Benedikten, Fransisken ve Karmelitler gibi gruplar kadınlara yer ayırmıştır. Ancak bu gruplardaki çoğu kadın, sadece kadınlara has bir çatı altında yaşamamış, daha çok dilenci tarikatlar adı verilen gruplara bitişik kadın evleri içerisinde ve sınırlı sayıda temsil edilmişlerdir (Neel, 1989, s. 329). Herhangi bir gruba bağlı olmayan bağımsız mistik kadınlara ise nadiren rastlamak mümkündür. Örneğin İtalya'da mistik bir grup olan Servitelerin Üçüncü Kolu olarak bilinen kadınlar düzenini kuran Juliana Falconieri (ö. 1341) bu kurumsal düzene geçmeden önce evinde bir grup kadınla münzevi bir yaşam sürmüştür (Ward, 2016, s. 199).

Beguinelerin, diğer mistik kadınlardan en büyük farkı laik sınıfa dâhil olmalarıdır. Belki laik sınıftan kadınlara yer vermesiyle Fransiskenlerin üçüncü kolu olarak bilinen ve *Tertiari* veya *Third Orders* olarak adlandırılan grup bir istisna olarak kabul edilebilir. Bu grup, Assisili Francis'in⁷ kurmuş olduğu Fransiskenler içerisinde yer almaktadır. Fransiskenler, ilk başlarda sadece erkeklere ait bir rule (nizamname) kurmuş, ardından kadınlara ait bir başka düzen ve nihayetinde laik sınıftan erkek ve kadınların katıldığı yani manastıra doğrudan bağlı olmayan üçüncü bir zümreyi oluşturmuşlardır.⁸ Ancak Fransiskenler onların aksine Kilise çizgisinde ve katı bir fakirlik anlayışına sahiptirler. Ayrıca Beguineler, Fransiskenlerin aksine herhangi bir manastır yeminine bağlı kalmadıklarından üyelerinin mal varlığına sahip olmaları veya evlenip gruptan ayrıl-

⁵ Ayrıntılı bilgi için bk. (Butler, 2002, ss. 119-121); (Episcopal Church Diocese of Pennsylvania, 1864, ss. 7-9); James Joseph Walsh, "Hospitals", *Catholic Encyclopedia* (New York: Robert Appleton Company, 1910).

⁶ 12. Yüzyılda İtalya'nın Lombardy bölgesinde ortaya çıkan erkek laik sınıfın oluşturduğu harekettir. Humiliati hareketinin kadın grubu cüzzamlı, felçli ve hastalarla ilgilenmeleriyle tanınmıştır. Papalık hareketin kadın oluşumunu 1179 yılından itibaren yasaklamış ardından zayıflayarak tarihten kaybolmuşlardır. Ayrıntılı bilgi için bk. (Andrews, 2000); (Brasher, 2004).

⁷ Geniş bilgi için bk. (Batuk, 2012); (Englebert, 2013); (Thompson, 2012).

⁸ Ayrıntılı bilgi için bk. (Ramos, 1980); Hareketin kuralları için bk. (Father, 2009).

maları konusunda daha esnektirler. Bu özellikleriyle Beguinelerin laik, mistik, bağımsız kadınlar olarak diğer mistik kadınlardan farklılaştığı söylenebilir.

Dolayısıyla Beguineler öncesinde dindar bir yaşama kendilerini adanmak isteyen mistik kadınların büyük kısmının manastır temelli gruplara dâhil olduklarını, bireysel olarak bu hayatı sürdürmek isteyenlerince azınlık teşkil ettiği söylenebilir. Mistik kadınların bu arayışları toplumda artan mistik idealerin etkisini göstermektedir. Beguinelerin kadınlar arasında artan bu ideali, manastırdan bağımsız mistik kadınlar olarak farklı bir formatta hayata geçirdikleri söylenebilir.

2. Laik Mistikler: Beguinelerin Temel Özellikleri

Beguineleri, herhangi bir manastır kuralına tâbi olmayıp, rahibelik yemini etmeyen yani ömür boyu manastırda kalma yeminine bağlı kalmayan, bağımsız, laik, dindar kadınlar olarak tanımlamak mümkündür (Simons, 2010, s. 35). 12. yüzyılda Aşağı Ülkeler olarak bilinen ve günümüzde Hollanda, Belçika ve Lüksemburg gibi Felemenk ülkelerini kapsayan bölgede ortaya çıkan Beguineler ve onların laik mistik erkeklerden oluşan grubu Beghardlar, Hıristiyanlık tarihinde önemli izler bırakmışlardır. Beguinelerin aksine Beghardlar adlarını pek duyuramamış ve tarih sahnesinden silinmişlerdir. Ayrıca Beguineler, Aşağı Ülkeler, Almanya, Fransa ve İtalya gibi farklı bölgelere yayılmasına karşın, Beghardlar genellikle Aşağı Ülkeler sınırları içerisinde varlık göstermişlerdir (Ernest, 1907, s. 204).

Beguineler cemaat içerisinde kalarak dindar bir hayat yaşamaya ve iffetlerini korumaya odaklanmışlardır. Ancak evlenme veya çalışma hayatına katılma kararı verdiklerinde bağlı oldukları gruptan ayrılabilirler. Ayrıca kendilerini bir topluluğa bağlamayan resmi yeminleri olmadığı için rahibelere göre daha esnek bir hayat yaşamakta ve yine onlardan farklı olarak mal varlıklarına sahip olabilmektedirler (McDonnell, 2002, s. 204). Beguineler günlük yaşamlarını dinî ideallerle sentezlemişler, dünyevi hayat ile münzevi hayat arasında keskin bir sınır çizmemişlerdir. Dolayısıyla onlar daha sade ve dindar bir hayat istemekle laik sınıftan, ama manastır kurallarına tâbi olmamakla da rahibelere ayrılan bir hareket olmuşlardır. Hiçbir zaman kanonik olarak kabul edilmeseler de, çevrelerinde “dindar kadınlar” olarak kabul görmüşler

ve toplumun farklı kesimlerinde şaşkınlık, öfke ve hayranlık gibi farklı duygular meydana getirmişlerdir (Miller, 2017, s. 2).

2.1. Kökenleri

Beguine kelimesinin etimolojisi ile ilgili çeşitli iddialar vardır. Katolik Ansiklopedisi bilgilerine göre Beguinelerin adları “dua etmek” anlamında eski Flemenkçe “beghen” kelimesinden gelmekte, dilenci anlamına gelen “beg” ile ilişkisi bulunmamaktadır (Ernest, 1907). Bu bilgi, Beguinelerin, Katolik Kilisesi için muteber bir yeri olan dilenci tarikatlarından (Fransiskan, Dominiken) meşruiyet bakımından farklı olduklarına yönelik bir açıklama gibidir. Aynı şekilde Katolik Ansiklopedisinin ikinci edisyonunda da Beguinelerin, Katharlar ve Özgür Ruh Hareketi gibi heretik gruplarla benzerliğine dikkat çekilmesi bu bakış açısını doğrulamaktadır (McDonnell, 2002, s. 204). Onları zaten Kiliseden bağımsız bir hareket kabul eden bakış açısına göre ise, onların adları kurucularından gelmektedir. Beguinelere’in Lambert le Bègue (ö.1177) tarafından kurulduğu bilgisine atıfla adlarını ondan aldıkları ileri sürülmektedir (Ward, 2016, s. 199). Ancak son yıllarda yapılan çalışmalar bu doğrulamanın zayıf olduğunu ortaya koymaktadır (R. J. D. Smith, 2018, ss. 39-40). Dolayısıyla hareketin kökenine ilişkin net bir bilgi bulunmamaktadır.

Latince *beguinias* veya Felemenkçe *begijn* kelimesine nispet edilen Beguineler, erken kaynaklarda *mulieres religiosae* (dindar kadınlar), *mulieres sanctae* (kutsal kadınlar), *virgines continentes* (bakireler topluluğu) veya *dilectae Deo filiae* (Tanrının sevgili kızları) gibi isimlerle anılmıştır (McDonnell, 2002, s. 204). Harekete dair ilk değerlendirmelerden biri Fransiskan teolog Tournaili Gilbert (ö.1284) tarafından yapılmıştır. Gilbert, “Aramızda nasıl isimlendireceğimizi bilmediğimiz dindar ama laik, ne dünyada yaşayan ne de ondan kopuk bazı kadınlar yaşamaktadır.” şeklinde ifade etmiştir.⁹ Beguineler, adlarını daha çok Antwerpli/Anversli Hadewijch (ö.?), Margaret Porote (ö. 1310) ve Nazaretli Beatrice (ö. 1268) gibi mistik kadınlarla duyurmuşlardır. Diğer Beguine kadınlarının birçoğu herhangi bir eser vermediklerinden ve topluma tesir edemediklerinden adlarını duyuramamışlardır. Bununla beraber kaynaklarda Oignesli Mary (ö.1213), Aziz Trondlu Christine (ö.1224), Huyly Yvette (ö.1228),

⁹ Gilbert’in Latince *Collectio de Scandalis Ecclesiae* adlı eserinde ifade ettiği bu bilgiler daha sonra Autbertus Stroick editörlüğünde yeniden düzenlenmiştir. Bk. (Stroick, 1931, s. 58)

Nivellesli İda (ö.1231), Ypresli Margaret (ö.1237), Aywieresli Lutgarde (ö.1246), Schaarbeekli Alice (ö.1250), Cornillonlu Juliana (ö. 1258), Leeuwlu Ida (ö. 1260), Aziz Martinli Eva (ö.1265), Louvanlı Ida (ö.1300), Stommelnlı Christine (ö.1312), Spalbeekli Elizabeth (ö.1316) ve Oostenli Gertrude (ö.1358) gibi çok sayıda kadın mistiğin isimleri geçmektedir (Szarmach, 1984, s. 175).

2.2. Toplumsal Statüleri

Beguinelere ilk başlarda toplumun soylu ve elit kesimine hitap etmişlerdir. Aslında onların kendilerinden önce yerleşen soylu ve varlıklı mistik kadınlar geleneğine ayak uydurdukları söylenebilir. Çünkü kadın manastırları ancak sosyal yardımlar ve aristokratik lojistik destek veya siyasi/dinî himaye ile ayakta durmaktaydı. Ayrıca kadınların manastıra kabul edilmeleri için gerekli olan drahoma (çeyiz) genellikle varlıklı ailelerin karşılayabileceği miktarlardı. Toplumun soylu kısmı, çocuklarının eğitimi veya onları dine adamak için manastırı tercih ettiklerinden kızlarının evlilikleri için ayırdıkları çeyizi manastırlara bağışlamaktaydı. Her ne kadar manastırlarda daha alt sınıflara mensup kadınlar varsa da bu oranın oldukça düşük olduğu, yani manastıra kabul için varlıklı ve saygın olmanın genel bir tercih olduğu söylenebilir. Buna ilişkin bir çalışmada Jennifer Carpenter, Orta Çağ'da tanınmış mistik kadınlar arasında yer alan 33 kadının 28'inin soylu kesimden geldiğini, buna karşılık 5 kadın mistiğin orta sınıfa mensup ancak yine de varlıklı kesimden olduklarını belirtmesi dikkat çekicidir (Muir, 2019, s. 134). Zaten Benedikten, Sistersiyenler ve Fransiskanlar her ne kadar gönüllü fakirlik üzerine bir yaşam kurmuş olsalar da, harekete katılan kadınlar soylu, şehirli sınıftan ve varlıklı kimselerdi. Beguinelerin yaşamış olduğu Belçika ve Almanya bölgesindeki Sistersiyenler, Premonstratensianlar ayrıca güney Almanya bölgesindeki Dominikenler de soylu ve şehirli sınıftan kadınlara yer vermekteydi (Grundmann, 1995, s. 82). Dolayısıyla Kiliseye bağlı manastırlar lojistik desteklerini drahomalardan, soylu kesimden ve kendi kaynaklarından sağlamak durumunda olduğu için Beguinelerin de ister istemez de soylu sınıfa hitap etmeleri kaçınılmaz olmuştur.

Beguinelerin kendi dönemlerinde baskın bir soyluluk ilkesi güden Sistersiyen, Benedikten ve Dominikenlere nazaran bu konuda daha esnek oldukları görülmektedir. Beguinelerin laik mistikler olarak diğer mistiklerden farklı

olduklarını göstermek için harekete katılanlar için soylu sınıftan olma şartını esnettikleri söylenebilir. Nitekim süreç içerisinde birtakım becerilere ve çalışma azmine sahip olan farklı statülerden kadınların Beguinelere katıldığı bilinmektedir. Bu kadınlar fakir, hasta ve bakıma muhtaç insanlara yardım etmekte veya şehirlerde tekstil üretimi üzerine çalışmaktadırlar. Ancak yine de bu kadınların kırsal kesimden ziyade şehirlerde yaşadığı ve genellikle orta ve üzeri sınıfa mensup oldukları dikkat çekmektedir. Örneğin 14. yüzyılda Strasburg'da 85 Beguine evi bulunduğu, bunların 23'ünün aristokrat, en az 23'ünün zanaatkar, en az 26'sının da varlıklı ailelerden oluştuğu ve bu evlerin büyük kısmının aile efradı ve soylu kesimin desteğiyle kurulduğu, 27'sinin kurucusunun ise bizzat kadınlar olduğu bilinmektedir (Ward, 2016, s. 207).

2.3. Yaşam Tarzları

Beguinelerin farklı yaşam tarzına sahip iki gruptan oluştuğuna ilişkin teoriler daha kabul görmektedir. İlk grup yukarıda da ifade edildiği üzere dilenci tarikatların bünyesine gelişmiş ve geçimlerini el işleri ile sağlamışlardır. İkinci grup ise hayatlarını kurumsal bir çatı altında değil de, gezgin münzeviler olarak devam ettirmiş ve günlük geçimlerini sadakalarla idame ettirmişlerdir (Grundmann, 1995, s. 147). İlk gruptaki mistik kadınlar daha sabit, ama daha varlıklı bir dinî hayat sürdürmüşler ve çevrelerinden aldıkları destekler sayesinde manastırlar, evler ve şapeller inşa etmişlerdir. Evharistiya (ekmek-şarap ayini) gibi ritüelleri kendi başlarına yönetemedikleri için mecburen rahip desteğine ihtiyaç duymuşlar, dolayısıyla bu evleri şapel, manastır ve sessizlik odalarından müteşekkil şekilde inşa etmişlerdir. Bunlar arasında 1230-1240 yılları arasında Gent şehrinde kurulan ve 400 kadına ev sahipliği yapan Aziz Elizabeth evi, 1245 yılında Brüksel'de kurulan Beguine evleri ve aynı yıl Mons şehrinde kurulan Cantimpre evleri sayılabilir (Ward, 2016, s. 203).

Beguineler gruptan istedikleri zaman çıkma hakkına sahip olsalar da, bu onların düzensiz olmalarını gerektirmemiştir. Gruba dâhil oldukları süre boyunca yine kendilerinin seçtikleri magistra adı verilen öğretmenlerine sadık kalmak ve onun izni dışında dışarıya çıkamamak gibi kurallara riayet etmişlerdir (Ward, 2016, s. 204). Beguine evlerinde yaşayan kadınlar genellikle gri elbiseler giymekte, sade bir yaşam sürmekte, keten yerine hasırlarda uyumayı tercih etmekte ve günlerini genelde oruç tutarak geçirmekteydiler. Güne er-

ken vakitte başlayıp, rutin ayinler sonrası sessizlik ve dua için kendi yerlerine ayrılmakta ve çoğunlukla tefekkür etmeyi tercih etmekteydiler. Gündelik ihtiyaçlarını temin etmek veya kaldıkları evlere katkıda bulunmak isteyen kadınlar dikiş ve çamaşır yıkama işleriyle uğraşmakta, daha mahir olanlar hasta bakımıyla ilgilenmekte, bazıları ise varlıklı ailelerin kızlarını eğitmekteydiler. Örneğin Beguinelerden Oignesli Mary cüzzamlılarla ilgilenmiş, Huylu Yvetta ise cüzzamlılarla ilgilenme, şifahane kurma ve topluma faydalı hizmetlerle uğraşmaya odaklanmıştır.¹⁰

3. Beguinelerin Öne Çıkmasında Coğrafya ve Tarihsel Sürecin Etkileri ve Sosyo- Kültürel Arka Plan

3.1. Coğrafya ve Tarihsel Süreç

Dinî düşüncelerin ve dinî grupların öne çıkmasında teolojik yorum farklılıkları yanında bazı sosyo-politik etkiler, bölgelere göre değişen kültürel kodlar ve tarihsel sürecin getirdiği ön koşullar etkilidir. Beguinelerin ortaya çıkmasında bu faktörlerin etkili oldukları söylenebilir. Bu faktörlerin başında hareketin ortaya çıktığı tarihsel dönem gelmektedir. Nitekim bu dönemde Haçlı Seferleri, heretik avı ve Kilisenin egemenliğinde tek tip din anlayışı toplumsal gerilimi artırmış dolaylı olarak kendini münzevi bir hayata adayıp kurtuluşa ulaşmak isteyenler artmıştır. Beguinelerin bu arayışın bir sonucu olarak Avrupa'nın farklı bölgelerinde Kiliseye bağlı olmadan dindar bir hayat sürdürmek isteyenler için alternatif bir kapı olduğu söylenebilir.

Beguinelerin ilk örneklerine 12. yüzyılda kuzey Avrupa topraklarında rastlamak mümkündür. Onlar henüz isimlerinin bilinmediği bu yüzyılın sonunda Liège bölgesinde *mulieres sanctae* (dindar kadınlar) ismiyle adlandırılmışlardır (Doniger, 2006, s. 119). Nitekim erken dönemin tanınmış Beguinelerinden Huylu Yvetta, Cornillonlu Juliana ve Oignesli Mary, Liege bölgesinde yaşamışlardır. Erken dönemde sayıları çok da fazla olmayan bu mistik kadınlar ormanlarda veya dağlarda yaşamayı tercih etmemiş, daha çok şehirlerde ve kendi evlerinde mistik bir yaşam sürebileceklerine inanmışlardır. 13. yüzyılın başlarından itibaren bir araya gelen bu münzevilerin bazı evleri kullanarak kurumsal çatı altında toplandıklarını ve ilk kez Beguine adıyla anıldıkları

¹⁰ Farklı örnekler için bk. (Mulder-Bakker vd., 2006); (Vitry, 1989).

bilinmektedir (McDonnell, 2002, 204). 1230'lu yıllardan itibaren Avrupa'da Beguine ismi artık duyulmaya başlamış ve daha sonra bu mistik hareket Aşağı Ülkeler ile beraber Almanya ve Fransa'nın kuzey bölgelerine yayılmıştır (Grundmann, 1995, s. 139). Almanya'da erken dönemde 60-70 kadar Beguine'nin ortak bir evde hayat sürdürdükleri, Aşağı Ülkelerde ise *enclosure* adı verilen çitlerle veya duvarlarla çevrilmiş özel manastır bölümlerinde çok sayıda laik mistik kadının yaşadığı bilinmektedir (Doniger, 2006, s. 119).

Beguinelerin Avrupa'nın güneyinden ziyade kuzey bölgelerini oluşturan Aşağı Ülkelerde (Low Countries) ortaya çıkması dikkat çekicidir. Çünkü bu bölge coğrafya din, politika ve kültür değişimlerinin yaşandığı bir mekan olarak Rönesans öncesi Kiliseden bağımsızlaşma alanları olarak kabul edilebilir.¹¹ Her ne kadar Reform döneminde olduğu gibi doğrudan Papalığı hedef almasalar da, Beguinelerin Kiliseden bağımsız bir mistik düzen kurmakla, Kiliseden bağımsızlaşma adımlarının ilk örneklerini gösterdikleri söylenebilir. Ayrıca iktidar olmaya önem veren ve daha dünyevileşen kurumsal Hıristiyanlığa bir tepki olarak münzeviliğin öne çıkması biraz da iktidar ve güce yönelik tepki olarak okunabilir. Bu bakımdan Beguinelerin ticaret ve üretimin diğer bölgelere göre daha fazla geliştiği Lombard, Güney Fransa ve Belçika'da etkili olması bu tepkinin bir sonucu olarak görülebilir (Grundmann, 1995, s. 87).

Beguinelerin etkili olduğu bir diğer bölge 13. ve 14. yüzyıllardaki orta Avrupa topraklarıdır. Bu dönemde Ren bölgesi ve Strasburg çevresinde dilenci tarikatların yakınlarında ve genelde şehirlerin kenarlarındaki köylerde yaşam süren Beguine toplulukları ortaya çıkmıştır. Strasburg'daki topluluklar daha çok zanaatkar kesimden oluşmakta, Dominiken manastırlarına yakın olanlar ise daha varlıklı ailelerden gelmekteydi (Ward, 2016, s. 202). Matthew Paris'in derlemiş olduğu Aziz Albans kroniklerine göre Köln bölgesinde 169 Beguine evi olduğu ve 1243 yılında buralarda 2000 civarında kadının yaşadığı iddia edilmektedir.¹² Öyle ki bu artış dönemin tanınmış teologlarının da dikkatini çekmiştir. Örneğin Aziz Amurlu William (ö. 1272) "Beguine adındaki genç kadınların çoğaldığından" şikayet etmekte, çağdaşı Sorbonlu Robert (ö.

¹¹ Bu ülkelerin sosyo-kültürel tarihleri için bk. (Israel, 1998) Arie-Jan Gelderblom vd. (ed.), *The Low Countries as a Crossroads of Religious Beliefs* (Leiden; Boston: Brill Academic Pub, 2004); (Blom & Lamberts, 1998).

¹² Ayrıntılı bilgi için bk. (Paris, 1993) 18-20.

1274) ise , öğrencilere hitaben verdiği vaaz ve risalelerde Beguine hayatına ilişkin kapsamlı yorumlara ve övgülere yer vermektedir (Miller, 2017, s. 14).

Beguinelere tarihsel süreçte bekar kızlar, evli ve dul kadınlardan çok sayıda üyeye hitap etmiş ve Aşağı Ülkelerle beraber, Almanya, Fransa, İtalya ve İspanya gibi Avrupa'nın farklı yerlerinde etkili olmuştur. Ancak İspanya'daki *beatas* ve İtalya'daki *bizzoche* hareketlerinin etki güçleri kuzey Avrupa'daki Beguinelere kadar olmamıştır (Ward, 2016, s. 199). Beguinelere en güçlü oldukları yerler arasında Paris dikkat çekmektedir. Övgü ve şikayete konu olan Beguinelere Paris'te oldukça tanınır olduklarını söyleyebiliriz. Özellikle 1226-1270 yılları arasında hüküm süren Kral Luis'in (Louis) Paris'in doğusunda Beguinelere için ev kurması dikkat çekmektedir (Miller, 2017, s. 2). Yine Beguinelere adlarının duyulmasında en etkili olaylardan biri de Paris'te gerçekleşmiştir. Tanınmış Beguine kadınlardan Marguerite Porote, heretiklik suçlamasıyla Paris'te 1310 yılında kazıkta yakılarak öldürülmüştür. Eski Fransızca dilinde yazdığı *Le Mirouer des simples âmes anienties et qui seulement demeurent en vouloir et désir d'amour* (Basit Ruhların Aynası) adlı eserinin yasaklanmasına karşı gelmesi ve mahkeme süreçlerinde kilise yetkilileriyle uzlaşmaz bir tavır takınması nedeniyle idam edilmiştir. Ancak onun ölümü hem eserinin hem de Beguinelere adlarının daha fazla duyulmasına sebep olmuştur. Araştırmacılar onun idamının biraz da yaşadığı tarihsel dönemdeki heretiklik korkusuyla Kilisenin reaksiyonu olarak görmektedir (Frassetto, 2007, s. 137). Fakat eserinde ruhun aşama aşama Tanrı ile bir olması gibi düşüncelerinin ontolojik olarak böyle bir birliği kabul etmeyen Kilise tarafından heretiklik olarak kabul edilmesi de göz ardı edilmemelidir.

3.2. Toplumsal İhtiyaç ve Seküler Destek

Beguinelere ortaya çıkmasında etkili olan faktörlerden biri de, toplumda mistik ideallere yönelik ihtiyacın güçlenmesidir. Çünkü Orta Çağ'da havarilerin sade yaşamlarına dayalı kurtuluş fikri kuvvetlenmiş, apokaliptik beklentiler, veba salgını, Haçlı Seferlerinin başarısızlığı gibi etkenler kurtuluş için içsel pratikleri daha öne çıkarmıştır. Bu dönemde Kilisenin daha çok kendi iktidarı ile meşgul olması, Gregoryen reformu gibi manastıra yönelik müdahalelerin de havarilerin sade yaşamına dönme veya gönüllü fakirlikten ziyade daha çok dinî görevlerin satın alınması ve rahiplerin evliliği gibi hususlara eğilmesi

mistikleri tatmin etmemiştir (Grundmann, 1995, s. 8). Diğer bir problem de kadınların mistik ideallerini yaşayabilecekleri mevcut mekanların yetersizliğidir. Çünkü mistik kadınların sığınabilecekleri Fransisken, Dominiken ve Sistersiyen gibi mevcut manastır ekolleri içerisinde kadınlara yönelik alanlar oldukça sınırlıdır (Grundmann, 1995, s. 139).

Bütün bu toplumsal ihtiyaç Beguineler gibi bağımsız mistik kadınların arayışlarını artırmıştır. Böylece Beguineler hem laik bir düzen olmakla hem de toplumun diğer kesimlerine de hitap etmekle mevcut manastır sistemlerine entegre olmayı istememişler ve yeni arayışlara girmişlerdir (McDonnell, 1954, s. 3). Beguineler hareketi kuşkusuz sadece toplumsal ihtiyacın ürünü değildir. Ortaya çıkmalarında çevrelerinden gördükleri desteğin de göz önünde bulundurulması gerekir. Bu desteklerden biri dönemin önemli teoloğu olan Jacques de Virty'dir. De Virty, Oignesli Mary'in¹³ biyografisini ele aldığı *Vita* adlı eseriyle Beguinelerin tanınmasına etki etmiştir (de Virty, 1707). De Vitry, Acre piskoposu olmak için Roma'ya giderken Perugia bölgesinde benzer mistik kadınlarla tanışmış ve bu kadınların Kilise tarafından tanınması için çalışmıştır. De Vitry'nin niyeti Humiliati, Fransisken ve Dominiken gruplarını kanonik kabul eden Papa III. Innocent'ten Liege, Fransa ve Almanya'da Beguineler için papalık onayı almaktır. Ancak papanın ölümünden sonra Roma'ya ulaştığı için bu niyetini gerçekleştirememiştir. Akabinde de 4. Lateran Konsili yeni tarikatları yasaklamış ve Beguineler böylelikle papalık korumasından mahrum olmuştur (Ward, 2016, s. 201). Bu olay onların tarihleri ve meşruiyetleri için kritik bir kırılma anı olmuştur. Ancak De Virty'nin Mary'nin biyografisini heretiklere karşı savunma aracı olarak görüp, manüpülatif bir şekilde ele aldığı ve Beguinelerin dinî yaşamlarını kilise süzgecinden geçirerek yazdığı hususunda tartışmalar da vardır (Neel, 1989, s. 326). Dolayısıyla eserine eleştirel bir yaklaşım göstermek gerekmektedir, ancak yine de hareketin kökenlerine dair bilgiler vermesi açısından önemli bir kaynaktır (Gaposchkin, 2008, s. 327).

¹³ 1177 yılında Belçika'nın Nivelles bölgesinde varlıklı bir ailede doğan Mary, 14 yaşında evlenmiş ve ailesiyle beraber dindar bir yaşam sürmüştür. Daha sonra eşini ikna ederek birlikte mallarını bağışlamış, münzevi bir hayatı tercih ederek yaşamlarının 15 yılını cüzzamlılara bakmakla geçirmişlerdir. Bk. (Ward, 2016, s. 201).

Beguinelere bir diğer destek de siyasi zümrelerden gelmiştir. Örneğin 1254 yılında I. Haçlı Seferinden dönen kral Luis, kutsal topraklara yapmış olduğu seferin vermiş olduğu psikoloji ile günahlarından tövbe etmek için oruç tutmaya ve kendini kırbaçlamaya başlamış, fakirlere ve cüzzamlılara destek olmaya karar vermiştir. Bu doğrultuda hayır işleri yapan manastırlara ve dindarların yaşadıkları evlere, Paris'teki körler hastanesi Quinze-Vingts'e ve yine Paris'teki Beguinelere evlerine destek olmuştur.¹⁴ Kral Luis'in itirafçısı ve onun biyografisini yazan Beaulieu Geoffrey, kralın kendi cebinden Beguinelere için ev satın alıp onlara bağışladığını belirtmektedir (Beaulieu, 1840, s. 12). Yine önemli bir Beguine merkezi olan Lille şehrindeki Aziz Elizabeth evlerine ve Douai şehrindeki Champfleury evlerine Kontes Margaret gibi siyasilere destek sağlamıştır (Ward, 2016, s. 203). Dolayısıyla Beguinelere her ne kadar bağımsız laik bir hareket olarak görülseler de, farklı çevrelerden lojistik destek aldıkları görülmektedir.

3.3. Sosyo-Ekonomik Nedenler

Beguinelere ortaya çıkmasındaki dinî ve siyasi faktörler kadar sosyo-ekonomik faktörlerin de etkili olduğunu dile getiren araştırmacılar vardır. Örneğin Grundman, onların dinî sebeplerin yanında, barınma ve yiyecek gibi ihtiyaçların teminini daha kolay sağlayacaklarını düşündükleri toplu yaşama geçtiklerini dile getirmektedir (Grundmann, 1995, s. 151). Hatta Matthew Fox, 13. yüzyılın başlarında beliren savaşlar neticesinde erkek nüfusunun azalması, kadınların ekonomik sıkıntılar yaşaması ve kendi ayakları üzerinde durmak isteyen bu kadınların artık ne evlilik ne de yalnız başına yaşamayla kendilerini kurtarmayacağı düşüncesiyle bu gruplara girdiğini belirtmiştir (Fox, 1980, ss. 56-58). Dinî bir hareketin ortaya çıkmasında tek bir sosyal faktörün olduğunu iddia etmek problemlidir olsa da, Fox'un dile getirdiği bu faktörlerin Beguinelere ortaya çıkmasında etkili olduğu gerçeği yadsınmamalıdır.

Erken dönemden itibaren kadınların mistik yaşamı tercih etmelerinin nedenleri arasında dikkat çeken bir diğer husus da, evlilikten kaçan veya mevcut evliliklerinden feragat etmek isteyenlerin varlığıdır.¹⁵ Çünkü mistik kadınların bir kısmı ailelerin evlilik antlaşmalarına razı gelmemekte veya çeyiz ha-

¹⁴ Ayrıntılı bilgi için bk. (Jordan, 2016, ss. 186-189); (Gaposchkin, 2008, s. 116).

¹⁵ Konu hakkında detaylı tartışmalar için bk. (Howell, 1998).

zırlama ve statüsüne uygun bir eş bulamama sıkıntısı nedeniyle münzevi bir hayatı seçebilmektedir. Bazı kadınların bu sebeple Beguinelere katılmayı tercih ettiği söylenebilir. Örneğin Nivellesli Ida, 9 yaşında bir akrabası ile istemediği halde nişanlandırılmış, ancak babasının ölümü üzerine Tanrı hizmetkârı olmak amacıyla münzevi bir hayatı seçmiştir (Grundmann, s. 83-84).

4. Kilisenin Beguinelere Yaklaşımı

Roma İmparatorluğu'nun yıkılması sonrası onun bıraktığı güç ve hiyerarşi üzerine kurulan kurumsal Hıristiyanlık, dinî alanda tek otorite sahibi olarak kristoloji, kurtuluş ve ritüeller konusunda farklı yorumlarda bulunan grupları bertaraf etmiş, diğer taraftan erkek ve kadınların dinî ve sosyal statüleri ile kilise hiyerarşisindeki konumlarını belirlemiştir. Kurumsal Hıristiyanlık ve onun temsilcisi olan Kilisenin heretik olarak gördüğü farklı din anlayışları ile beraber mistikler gibi yorum farklılığına dayanan alternatif din anlayışlarını sınırlandırdığını söylemek mümkündür. Benzer bir sınırlamanın mistik kadınlar konusunda yaşandığı görülmektedir. Nitekim birçok konsil ve sinod kararıyla kadınların manastır yaşamları, dinî alandaki yetkileri ve hangi ritüelleri yapıp yapmayacakları gibi hususlar karara bağlanmıştır. Fakat bu düzenlemelerin mistik kadın hareketlerinin kilise tarafından tamamıyla yasaklanmasına yönelik olmadığı söyleyebiliriz. Problem daha çok mistik kadınlara yönelik net bir yaklaşım belirlenememesidir. Bunun nedeni Hıristiyan geleneğinde kilise babalarından miras kalan geleneksel kadın algısının dindar mistik kadınları da kapsayıp kapsamayacağıdır. Çünkü günahın kaynağı olarak görülen kadın ile kendini tamamen dine adayan mistik kadınlara yaklaşım hususunda tereddütler oluşmuştur. Yani kurumsal Hıristiyanlığın mistik kadınlar konusunda bir kafa karışıklığı yaşadığı söylenebilir. Bu arada kalma hali papaların kararlarına bile yansımıştır. Örneğin Papa III. Honorius (ö.1227) kadınların toplu münzevi yaşamlarına sözlü destek vermiş ve IX. Gregory (ö.1241) 1233 yılında kadın topluluklarını kilise korumasına almıştır (McDonnell, 2002, s. 205). Bu yaklaşım daha çok onların halk dindarlığına tesirleri ve heretiklerle mücadelede etkin olacakları düşüncesi ile kontrollü bir destek verme şeklinde belirlenmiştir. Kontrollü desteğin sınırının Kilisenin mistik kadınlara yönelik çizdiği alanda kalmak olduğu söylenebilir. Zira Bingenli Hildegard, Margaret Porote, Norviçli Julian, Magdeburglu Mechtild, Hadewijch, Nazaretli Beatrice ve Joan de Arc gibi bazı mistik kadınların kiliseye

alternatif bir çizgi takip etmeleri, farklı dinî uygulamalar benimsemeleri veya kutsal metinleri mistik açıdan yorumlamaları nedeniyle soruşturma geçirdikleri ve birtakım cezalar aldıkları bilinmektedir (Temiztürk, 2022).

Beguinelerin de hem bir kadın hareketi hem de Kiliseden bağımsız laik bir grup olmaları dolayısıyla kontrol altında tutulduğunu söyleyebiliriz. Onların Kilise ile olan ilişkilerinde üç aşama olduğunu ifade etmek mümkündür. İlk aşama Beguinelerin kendilerini kabul ettirme sürecidir. Bu süreçte Kilisenin tavrı onların ne olduğuna değil, ne olmadıklarına yoğunlaşma üzerinedir (Neel, 1989, s. 323). Yani onların kanonik dinî gruplardan farklarına vurgu yaparak temkinli bir yaklaşım sergilemiştir. Kilisenin yukarıda ifade edilen mistik kadınlar konusundaki yaklaşımı burada da kendini göstermiştir. Problem Beguinelerin kontrol edilemezliği ile dinî yaşamdaki kullanılabilirliği arasında karar vermektir. Aslında bir taraftan Beguineler finansal destek veya koruma istememesi nedeniyle Kiliseye bir yük getirmemektedir, ancak diğer taraftan herhangi bir kurala tabi olmamakla başına buyruk bir hareket gibi görünmektedir (Neel, 1989, s. 327). Yani Kilisenin onlar hakkında karar vermesinde fayda ve zarar denklemi öne çıkmıştır. Bu kararsızlık kilise yetkililerine yansımış ve Beguinelere yönelik farklı tutumlar görülmüştür. Örneğin bir Fransız Dominiken olan Romalı Humbert (ö.1277) ve piskopos Olmiitzli Bruno (ö. ?) hareket hakkında net bir söylem geliştirmezken, Fransisken piskopos Tournaili Simon (ö.1201) gibi teologlar onları doğrudan olarak hedef almıştır (Grundmann, 1995, s. 145). Dolayısıyla bu dönemde kimi zaman muğlak kimi zamansa birbirine muhalif tavırlar görülmektedir.

Beguinelerin Kilise ile ilişkilerindeki ikinci aşama Beguinelerin aldıkları desteklerle toplumda tanınmaları ve hatta Papalık onayı alma durumuna gelmeleridir. Haçlı Seferlerine destek vaazlarıyla tanınmış bir teolog olan De Vitry'nin, Beguine hayat tarzını takdir etmesi, Kathar, Albigensiyen ve Valdensiyenler gibi heretik kabul edilen akımlara karşı mücadele ettikleri için onları desteklemesi Beguinelerin meşruiyeti için önemli bir referans olmuştur (McDonnell, 2002, s. 205). Nitekim daha önce ifade edildiği üzere James de Vitry'nin destekleri sayesinde Papa III. Innocent'in, Beguineler için kanonik onayı vermesi beklenmektedir, ancak papanın ölümü üzerine bu durum gerçekleşmemiştir. Aslında Beguinelerin bir bütün halinde papalık tarafından koruma altına alınma talepleri yoktu. Bu talep daha çok bireysel isteklerin

sonucuydu, çünkü gönderdikleri mektuplarla papalık, piskopos ve yetkililerden koruma talep edenler bulunmaktaydı (Grundmann, 1995, s. 146). Dolayısıyla hareketin tamamına yönelik koruma ihtiyacından daha çok kısmî ve bireysel ilişkilere ve aristokrasi desteğine dayanan bir durum söz konusuydu. Ayrıca birçok teoloğun ve kilise kararlarında grubun adının tam olarak geçmemesi ve dolaylı yollardan sınırlamalar getirmeleri daha önce de ifade edildiği üzere, Kilisenin dindar kadınları tamamen diskalifiye etmekten ziyade kendi kontrollerinde bir kadın mistik yaşamı tasavvur ettiklerini göstermektedir. Nihayetinde Hıristiyan dindarlığına laik kesimden bir destek ve heretiklerle mücadelede aktif bir güç olarak düşünüldüklerinden bu süreçte Beguinelerin kısmî destek aldıkları söylenebilir.

Beguineler ve Kilise arasındaki ilişkilerin üçüncü aşaması ise Lateran (1215) ve Viyana Konsili (1311) sonrası dönemdir. Bu dönemde Beguineler güç kaybetmeye başlamıştır. Nitekim Lateran Konsili ile beraber yeni tarikatların yasaklanması onlar için kanonik olma yolunu kapatmıştır. Konsilin aldığı yeni tarikatların ancak kilise onayı almış tarikatlar bünyesinde faaliyet gösterebilecekleri kararı sonrası birçok kadın hareketi ancak erkek tarikat düzenlerine eklenerek hayatta kalmıştır (Grundmann, 1995, s. 90). Bu dönemde kilise yetkilileri de benzer sınırlamalar getirmiştir. Örneğin Mainz piskoposluğu 1233 yılında aldığı karar doğrultusunda herhangi bir kurala tabi olmayan, bekaret yemini etmiş kadınların köyler arasında seyahat etmesini yasaklamış, ancak kendi evlerinde kalabileceklerine ve herhangi bir mal varlıkları yoksa dışardan destelenebileceklerine ve bazı hizmetler karşılığında gelir elde edebileceklerine izin vermiştir (Grundmann, 1995, s. 142). Bu geri çekilme sürecini daha da perçinleyen Beguinelerin heretik sayılan diğer gruplarla ilişkileri oldukları iddiası ve bazı üyelerinin kilise soruşturmalarına muhatap olmalarıdır. Özellikle Beguinelerin heretik olarak kabul edilen Premonstreter-siyanların devamı niteliğinde olduğu görüşü baskın hale gelmiştir (Neel, 1989, s. 333). Ayrıca onların kutsal kabul edilen Latince yerine yerel dillerde eser vermeleri, ruhun kemale ermesi ve Tanrı ile bir olmasına yönelik düşünceler ve kilise yetkilileri tarafından takip edilmesi zor bağımsız mistik yaşamları Kilise için problem teşkil etmiştir. Süreç içerisinde Beguineleri belirli bir sistem altında toplama veya kanonik gruplara dâhil etme çabaları da boşa çıkmıştır (Grundmann, 1995, s. 140).

Bu sürecin nihai noktası Viyana Konsili (1311-1312) olmuştur. Beguine karşıtı görüşler bu konsilde etraflıca tartışılmış ve onların hem fikir hem de yaşam tarzı olarak Hıristiyanlığa uymadıkları ilan edilmiştir. 16 numaralı *Cum de quibusdam* adlı kararlar Beguinelerin savunduğu ruhun aşama aşama kemale ulaşması ve ruhun özgürlüğü gibi düşüncelerin kilise öğretilerine ters olduğu, ayrıca onların hiçbir kural ve yemine tabi olmayan kendi başına buyruk bir grup olmaları nedeniyle Kilise dışında oldukları belirtilmiştir. 28 numaralı *Ad nostrum* adlı kararlar ise Beguineler ve onların erkek cemaati Beghardlar heretik sayılmıştır.¹⁶ *Cum de quibusdam* adlı belgede ayrıca Beguinelerin bir çılgınlık içinde buldukları ve kutsal üçlemeye ve ilahi doğaya yönelik Katolik inançlarına aykırı söylemlere sahip oldukları belirtilmiştir. *Ad nostrum'da* ise, Beguineler ve Beghardların sekiz aykırı eylemleri olduğu dile getirilmiş ve hareket “tikindirici” sıfatıyla tanımlanmış ve özellikle Alman topraklarında üyelere yönelik kınama yayınlanmasına karar verilmiştir (Tanner, 1990, ss. 383-384).

Viyana Konsili sonrası farklı yerlerde hareket üyeleri geleneklere ters düşmekle suçlanmışlardır (Hornbeck II, 2013, s. 91). Konsil kararları din adamlarının vaazlarına da yansımış ve Beguinelere yönelik baskı artmıştır.¹⁷ Bu süreçte Marguerite Porote gibi Beguinelerin Kilise tarafından mahkum edilip idam edilmesi sonrası baskı ortamı iyice artmıştır. Zaten Viyana Konsilinde 21 Parisli teologdan en az altısı Porote'nin kitaplarının incelenmesi çağrısında bulunmuştu. Konsil sonrası ise Porote ile diğer Beguineler arasında da benzer inançlar olup olmadığı incelemesi başlatılmıştır. Beguineler yasaklara

¹⁶ Bk. Jennifer Kolpacoff Deane, “Beguines’ Reconsidered: Historiographical Problems and New Directions”, *Monastic Matrix-Commentaria* 3461/ (2008), 280.

¹⁷ Örneğin 1286'da günümüzde Belçika sınırlarında kalan Malines kasabasında Beghardlar, manastırlarından zorla atılmış, 1290'da Colmar ve Basel'de hareketin üyeleri tutuklanmış; 1296'da Catherina adında bir Beguine, Mainz'deki Augustinyan tarikatından kovulmuştur. bk. (Lerner, 1972, s. 62). Yine o dönemde Paris Üniversitesi yöneticisi Philip (Philippe Le Chancelier) Beguinelerin teorik olarak heretiklerden hamile kalan “küçük kadınlar” olduğunu ve onlarla birlikte olan kimselerin, Pavlus'un Timoteos'a yazdığı ikinci mektupta (2 Tim.1:1-10) anlatılan sahte peygamberler olduğunu ilan ederek bu oluşuma karşı uyarıda bulunmuştur. Muhtemelen Philip Beguineler'in Tanrı yolunda imiş gibi göründüklerini ama gerçekte Hıristiyanlığa zarar verdiklerine işaret etmektedir. Ayrıntılı bilgi için bk. (Lerner, 1991, ss. 37-38).

ve baskılara fazla dayanamamış, sayıları gittikçe azalmış ve resmi olarak son bulsa da diğer gruplar içinde yaşamaya bir süre daha devam etmişlerdir (Doniger, 2006, s. 119); (Grundmann, 1995, s. 82). 15 yüzyıla kadar kısmi tolerans gösterilen Beguine üyeleri güçlerini kaybetmiş ve günümüzde Belçika'da artık hayır kurumlarına dönüşen birkaç topluluk haricinde çoğu tarih sahnesinden silinmiştir (Doniger, 2006, s. 119).

5. Beguinelerin Yeniden Gündem Olması

Bireysel tecrübelerle dayanan ve rasyonel düşüncelerle çatıştığı için göz ardı edilen mistisizm modern insanın düşünce dünyasından uzaklaşmış gibi görünse de, mistik hareketler tekrar gündem olabilmektedir. Beguineler de, Batı'da modern insanın mistik yaşam idolleri olarak kabul görmeye başlamıştır. Reform ve Aydınlanma süresi ile beraber mistisizm rasyonel düşüncelerin dışında görülen bir alan olarak kabul görmesine rağmen Beguinelerin ruhanîyetleri ve yaşam modellerine olan saygı devam etmiştir. Herhangi bir kuruma bağlı olmamaları nedeniyle günümüz modern insanın bireysel merkezli ve özgürlük temelli dünya görüşüne uygun bir model olarak kabul edilen Beguinelerin yaşam modelleri ilgi görmektedir.

Bu doğrultuda her ne kadar Orta Çağ'da yaşamış ve günümüzde pek temsilcisi kalmamış olsa da, harekete yönelik akademik çalışmalara olan ilginin arttığını söyleyebiliriz. Özellikle yakın dönemde Batı'da yapılan ve Hıristiyanlığın gelişiminde kadınların rolünü ele alan çalışmalar kapsamında Beguineler hakkındaki araştırmalar artmıştır (Neel, 1989, s. 323). Ancak bu çalışmaların bir kısmının feminist bir bakış açısıyla, yani salt Orta Çağ'dan feminist bir idol bulma gayesiyle yapıldığını, diğer bir kısmının ise Kiliseye muhalif kesimlerce kendi düşüncelerine referans bulma amacıyla manipüle edildiğini söylemek mümkündür. Özellikle Protestan araştırmacıların Beguinelerin yaşam tarzları ve düşüncelerinden daha çok onların Kilise ile mücadele etmeleriyle ilgilenmeleri dikkat çekmektedir (Grundmann, 1995, s. 2). Her iki bakış açısı da tarihsel kodlardan bağımsız bir okumanın ürünü olup anakronizm tehlikesini barındırmaktadır. Beguinelere yönelik bu ideolojik okumalar dışarda tutulursa günümüzde Batı'da yapılan araştırmalarda onlara yönelik yeni bir tarih yazımına ihtiyaç olduğu fikri öne çıkmaktadır. Bu çabalar onların geçmişteki etki güçlerinin yeterince anlaşılamadığına yöneliktir. Tarihçilerin

bu hareketi bilinçli olarak göz ardı ettikleri savunulmakta ve Beguine tarihinin metodolojik ve akademik bir şekilde yeniden ele alınması gerektiği vurgulanmaktadır (Moran & Pipkin, 2019, s. 3). Tarihsel dönemin koşulları veya heretik görülen gruplara yönelik uygulanan sansür, Beguinelerle yönelik kayıtsızlığın sebepleri arasında sayılabilir. Bununla beraber makalede geçen rahipler zümresinin baskısı veya iktidar odaklı Avrupa tarih yazıcılığı gibi problemler de göz ardı edilmemelidir (Deane, 2008, s. 276). Çünkü harekete yönelik pek çok kayıt, arşiv belgesi ve dokümana rağmen bilinçli bir görmezden gelmenin olduğu görülmektedir. Beguineler gibi Avrupa'nın birçok yerinde etkili olmuş bir hareketin yakın dönemlere kadar araştırma konusu yapılması bilinçli bir tercihin varlığını göstermektedir (Deane, 2008, s. 278).

Bu doğrultuda Beguineler hareketini yeniden canlandırmaya yönelik kurumlar ortaya çıkmıştır. Örneğin Amerika'da Beguineler topluluğu adında bir kuruluş vardır ve resmi internet sitelerine göre Beguinelerin günümüzdeki temsilcileri olduklarını iddia etmektedirler (*American Beguine Community*, 2022). Grubun kendilerini *Association of Contemplative Sisters* adındaki başka bir mistik gruba bağlı üyeler olarak kabul etmeleri de mistik hareketlere yönelik ilgiye dair dikkat çekici bir bilgidir (Wright, 2022). Verilen bilgilere göre üyeler evli, dul veya boşanmış kadınlardan oluşmakta ve tefekküre dayalı bir hayat modeli etrafında bir araya gelmektedirler. Bu veriler bizlere mistik yaşam modellerinin hâlâ tercih edildiğini göstermektedir. Bu hareketler laik ama dindar kalabilmenin veya dijital çağda mistik olarak yaşayabilmenin Batı'daki örneği olarak kabul edilmektedir (McDonnell, 1954, s. 4). Bu doğrultuda Batı'da mistiklere yönelik akademik çalışmalara ilginin arttığı, Hildegard, Hadewijch ve Assisili Francis gibi mistiklerin hayatlarının sinemaya aktarıldığı görülmektedir. Dolayısıyla Batı'da mistiklerin sadece geçmişte yaşamış ve hayranlık uyandıran birer idol olarak kalmadığını, aynı zamanda onların yeni Beguine hareketi örneğinde olduğu gibi yeni dinî grupların meşruiyet kaynağı olarak görüldüğünü söylemek mümkündür.

Sonuç

Mistisizmin laik bir ortamda yaşanabileceğine ilişkin bir örnek olarak kabul edilen Beguineler, Orta Çağ'ın en dikkat çekici hareketlerinden biridir. Buna rağmen heretik bir hareket olarak kabul edildikleri için yakın dönemlere

kadar bilinçli bir görmezden gelmeye maruz kalmışlar ve pek fazla araştırma konusu yapılmamışlardır. Ancak son yıllarda hem akademik alanda hem de bizzat hareketin yeniden ihya edilmesine yönelik çalışmalar artmıştır.

Beguineler hem bir kadın mistik hareketi hem de Kiliseden bağımsız laik bir oluşum olmakla diğer mistik gruplardan ayrılmaktadır. Beguineler 12. yüzyıldan itibaren başta Aşağı Ülkeler olarak bilinen bugünkü Hollanda, Belçika ve Lüksemburg olmak üzere Avrupa'nın çeşitli yerlerinde etkili olan bir mistik harekettir. Peki Beguineler neden Kiliseye bağlı bir hareket içerisinde olmamışlar ve bağımsız bir hareket kurmuşlardır? Bunun nedenleri arasında mistik kadınlara yönelik barınma imkanlarının azlığı, rahibe yeminine bağlı kalmadan daha özgür bir dinî yaşam ideali veya Kiliseye muhalif yeni bir oluşum şeklinde okumak mümkündür. Beguinelerin Kilise tarafından nasıl algılandığı meselesi ise, aslında Kilisenin mistik kadınlara yönelik genel algısının bir tezahürüdür. Zira mistik kadınların dindar yaşam idealleriyle topluma örnek olmaları veya heretiklere karşı Hıristiyan öğretiyi savunma gücü taşımaları nedeniyle desteklenmeleri ile onların Kiliseye karşı alternatif bir güç olabilme potansiyelleri haklarında net bir karar vermeyi zorlaştırmıştır.

Kilise kurumu, tarihsel süreç içerisinde kilise hiyerarşisinden dışladığı kadınları bir başka dinî yaşam biçimi olan mistik hayata yönlendirmiş ve onların sınırlı bir düzeyde etkin olmalarına izin verilmiştir. Bu bir ihtiyaç ve problemin çözümü için bir tercihti. Çünkü kadınların günahkar doğalarına yapılan vurgu ile onların dindarlığına yönelik övgü kafa karıştırıcı olmaktaydı. Bunun için kadınların mistik bir hayat tercih etmeleri dindarlıklarına yönelik bir teşvikti. Ayrıca heretik görülen birçok grupta kadınların artan varlığı Kilisenin önlem almasını beraberinde getirmiş ve mistik yaşamda kadınlara daha fazla yer verilmesi sonucunu doğurmuştur.

Beguinelerin de başlangıçta Kilise tarafından laik bir zümrenin dindar bir hayat yaşama isteğine katkı sağlamak için desteklendiğini hatta kilise koruması elde edeceğini söyleyebiliriz. Bu süreçte Beguinelerin tıpkı diğer mistikler gibi heretiklerle mücadelede faydalı olacakları düşüncesiyle desteklendiğini söylemek mümkündür. Fakat daha sonra Lateran ve Viyana Konsillerinde alınan kararlar çerçevesinde Beguinelerin güç kaybettiği ve etkinliklerinin kaybolduğu görülmektedir. Mistik hareketler kilise normlarına uygun bir dinî

yaşam modeli belirlemeleri şartıyla desteklenmiştir. Dolayısıyla Beguinelerin bağımsız laik dindarlar olarak tehlike arz edeceği düşüncesiyle sınırlandırılmış söylemek mümkündür. Beguineeler dindar ama laik olmakla seküler çevrelerden, kutsal mı heretik mi kabul edilecekleri noktasından da Kilise tarafından nasıl algılanacakları problem teşkil etmiştir. Benimseme ve reddetme gibi farklı aşamalardan geçen Beguinelerin nihayetinde tarih sahnesinden kaybolduğu görülmektedir. Ancak Batı'da onlara yönelik yeni bir tarih yazıcılığının canlanması ve yeni Beguine hareketlerinin ortaya çıkması dikkat çekicidir. Bu bakımdan Batı'da Beguinelerin yaşam stillerinin modern dönemde de laik mistik kadınlar olarak tatbik edilmesinin mümkün olduğuna dair düşünceler görülmektedir. Bu örnekler mistisizmin yakın dönemde de taraftar bulacağını göstermesi bakımından önemlidir.

Kaynakça

- American Beguine Community*. (2022). American Beguine Community. <https://beguine.org/>
- Andrews, F. (2000). *The Early Humiliati*. Cambridge University Press.
- Batuk, C. (2012). *Assisili Francis ve Hıristiyan Mistisizmi* (Sy 722). İz Yayıncılık.
- Beaulieu, G. of. (1840). *Recueil des historiens des Gaules et de la France* (M. Bouquet & L. Delisle, Ed.). Gregg Press.
- Blom, J. C. H., & Lamberts, E. (Ed.). (1998). *History of the Low Countries* (J. C. Kennedy, Çev.). Berghahn Books.
- Brasher, S. (2004). *Women of the Humiliati: A Moral Response to Medieval Civic Life*. Routledge.
- Brunn, E. Z., & Burgard, G. E. (1998). *Women Mystics in Medieval Europe*. Paragon House.
- Buckham, J. (2017). İsa ve Pavlus'un Mistisizmi (H. Temiztürk, Çev.). *Karadeniz Teknik Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4(1), 149-157.
- Butler, D. L. (2002). Hospitallers and Hospital Sister. İçinde T. Carson & J. Cerreto (Ed.), *The New Catholic Encyclopedia, 2nd Edition* (2nd edition, C. 7, ss. 119-121). Gale Research Inc.

- de Virty, J. (1707). Vita b. Mariae Oignies. İçinde *Acta Sanctorum* (C. 4, ss. 636-666). Petrus Jacobs,.
- Deane, J. K. (2008). Beguines' Reconsidered: Historiographical Problems and New Directions. *Monastic Matrix-Commentaria*, 3461, 1-33.
- Doniger, W. (2006). *Encyclopedia of World Religions*. Encyclopaedia Britannica.
- Englebert, O. (2013). *St. Francis of Assisi: A Biography*. Franciscan Media.
- Episcopal Church Diocese of Pennsylvania. (1864). *Woman's Mission in the Christian Church*. King & Baird.
- Ernest, G.-S. (1907). Beguines and Beghards. İçinde *Catholic Encyclopedia* (C. 2). Robert Appleton Company.
<https://www.newadvent.org/cathen/02389c.htm>
- Father, E. (2009). *Manual of the Third Order of St. Francis of Assisi gallrd also the Order of Benanse*. Kessinger Publishing.
- Fox, M. (1980). *Breakthrough: Meister Eckhart's Creation Spirituality in New Transition*. Doubleday.
- Frassetto, M. (2007). *Heretic Lives: Medieval Heresy from Bogomil and the Cathars to Wyclif and Hus* (Main edition). Profile.
- Gaposchkin, M. C. (2008). *The Making of Saint Louis: Kingship, Sanctity, and Crusade in the Later Middle Ages*. Cornell University Press.
- Gelderblom, A.-J., Jong, J. L. D., Vaeck, M. V., Ph. D. Jong, J. L. D., & Vaeck, M. V. (Ed.). (2004). *The Low Countries as a Crossroads of Religious Beliefs*. Brill Academic Pub.
- Grundmann, H. (1995). *Religious Movements in the Middle Ages: The Historical Links between Heresy*. University of Notre Dame Press.
- Hornbeck II, J. P. (2013). Heresy. İçinde J. A. Lamm (Ed.), *The Wiley-Blackwell Companion to Christian Mysticism* (1st edition, ss. 89-103). Wiley-Blackwell.
- Howell, M. C. (1998). *The Marriage Exchange: Property, Social Place, and Gender in Cities of the Low Countries, 1300-1550* (1st edition). University of Chicago Press.

- Israel, J. I. (1998). *The Dutch Republic Its Rise, Greatness and Fall, 1477-1806*. Oxford University Press.
- Jordan, W. C. (2016). *Louis IX and the Challenge of the Crusade: A Study in Rulership*. Princeton University Press.
- Kahveci, K. (2014). Mistik Düğün. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 50, 83-89.
- Lerner, R. E. (1972). *The heresy of the free spirit in the later Middle Ages*. University of California Press.
- Lerner, R. E. (1991). *The Heresy of the Free Spirit in the Later Middle Ages* (1st edition). University of Notre Dame Press.
- McDonnell, E. W. (1954). *The Beguines and Beghards in Medieval Culture, with Special Emphasis on the Belgian Scene*. Rutgers University Press.
- McDonnell, E. W. (2002). Beguines and Beghards. İçinde T. Carson & J. Cerrito (Ed.), *The New Catholic Encyclopedia, 2nd Edition* (2nd edition, C. 2, ss. 204-205). Gale Research Inc.
- Miller, T. S. (2017). *The Beguines of Medieval Paris: Gender, Patronage, and Spiritual Authority*. University of Pennsylvania Press.
- Moran, S. J., & Pipkin, A. (2019). Introduction. İçinde S. J. Moran & A. Pipkin (Ed.), *Women and Gender in the Early Modern Low Countries* (C. 217, ss. 1-20). Brill. <https://www.jstor.org/stable/10.1163/j.ctvrk3hp.6>
- Muir, E. G. (2019). *Women's History of the Christian Church: Two Thousand Years of Female Leadership*. University of Toronto Press.
- Mulder-Bakker, A. B., King, M. H., & Feiss, H. (2006). *Mary of Oignies: Mother of Salvation*. Brepols.
- Neel, C. (1989). The Origins of the Beguines. *Signs*, 14(2), 321-341.
- Paris, M. (1993). *Selections from Matthew Paris (Classic Reprint)*. Sutton Publishing.

- Pope XXII. John. (1961). *Mater et Magistra (May 15, 1961)*. The Holy See. https://www.vatican.va/content/john-xxiii/en/encyclicals/documents/hf_j-xxiii_enc_15051961_mater.html
- Ramos, C. M. (1980). *The Rule of the Secular Franciscan Order: With a Catechism and Instructions*. Franciscan Herald Press.
- Ranft, P. (2003). *Women in Western Intellectual Culture, 600–1500*. Palgrave MacMillan.
- Simons, W. (2010). *Cities of Ladies: Beguine Communities in the Medieval Low Countries, 1200–1565*. University of Pennsylvania Press.
- Smith, M. (2017). Kadınlar Arasında Asketizm ve Manastır Hayatı (H. Temiztürk, Çev.). *Karadeniz Teknik Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 4(2), 215–229.
- Smith, R. J. D. (2018). *Excessive Saints: Gender, Narrative, and Theological Invention in Thomas of Cantimpré's Mystical Hagiographies* (s. 320 Pages). Columbia University Press.
- Stroick, A. (Ed.). (1931). *Collectio de Scandalis Ecclesiae. Nova Editio. Archivium Franciscanum Historicum*, 24, 58.
- Szarmach, P. E. (1984). *Introduction to the Medieval Mystics of Europe*. New York Press.
- Tanner, N. (1990). *Decrees of the Ecumenical Councils (C. 1)*. Georgetown University Press.
- Temiztürk, H. (2022). Orta Çağ'da Kilise ve Hıristiyan Mistikler Arasındaki Ortodoksi ve Heresi Tartışmasının Temel Nedenleri. *Ortaçağ Araştırmaları Dergisi*, 5(1).
- Thompson, A. (2012). *Francis of Assisi: A New Biography*. Cornell University Press.
- Vitry, J. de. (1989). *The Life of Marie D'Oignies*. Peregrina Publishing Company.
- Walsh, J. J. (1910). Hospitals. İçinde *Catholic Encyclopedia (C. 7)*. Robert Appleton Company. <https://www.newadvent.org/cathen/07480a.htm>

Ward, J. (2016). *Women in Medieval Europe 1200-1500*. Routledge.

Wright, W. M. (2022). *Contemplative Sisters*. Home. <https://acsisters.org/>